



DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

EXHIBENS

USUMET ABUSUM
MEDICINÆ
IN RE PUBLICA

QUAM
DIVINO ASSISTENTE NUMINE

SUB AUSPICIIS

RECTORIS MAGNNIFICENTISSIMI
SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI,

DN. FRIDERICI,

HASSIÆ LANDGRAVII, RELIQ.

IN

ILLUSTRI ATQUE PERANTIQUA PATRIA, QUÆ
MARBURGI FLORET, ACADEMIA,
CONSENSU ET AUCTORITATE
AMPLISSLIMÆ FACULTATIS MEDICÆ

PRO

SUMMIS, IN ARTE SALUTARI, HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS,

RITE IMPETRANDIS

MAGNIF. SENATUS ACADEMICI

DISCUSSIONI

AD DIEM XVI. APRIL. ANNI MDCCXXXVIII.

SUBJICIT

GEORGIUS PHILIP. MICHAELIS
MARBURGENSIS HASSUS

MARBVRGI,

TYPIS. PHILIP CASIMIRI MULLERI, Acad. TYPOGR.

d. for.
8, 27.

МОСКОВА ТЕПЕРИ
ЭНГОДИМ
АРЕ ЕУРЛІГЕ

ЗИНДИ ЭТИСТІССА ОНІВІГ

ДОКЕНДІЯ НІС

ЛАНДГРАФІАНІ АССАН

АМЕРІКАНІССА МАРІАМ
АМЕРІКАНІССА МАРІАМ
АМЕРІКАНІССА МАРІАМ
АМЕРІКАНІССА МАРІАМ

ДОГОДА ЯПІДЕ

МАГНІР СЕМАЛІС АCADEMІС

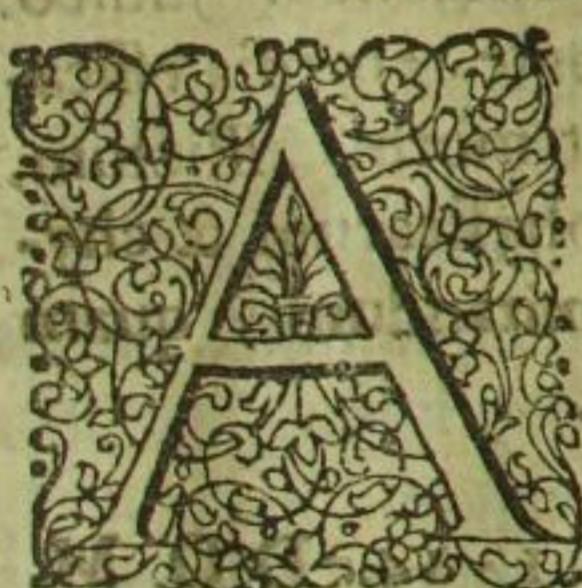
СІЛАНДІМ ФІЛІП ПІРІЛІС

СІЛАНДІМ ФІЛІП ПІРІЛІС



DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
USU ET ABUSU MÈDICINÆ
IN RE PUBLICA.

§. I.



D.O. M. ceu omnis boni fonte initium
ut faciam, probemque EVM sicuti to-
tius hujus universi, sic & Medicinæ, re-
rumque omnium ad eam pertinentium
Auctorem esse, summa erga EVM rever-
entia, gratitudo, aliæque causæ infra §.
VIII. & X. latius referendæ efflagitant.

Ad hoc, quantum Dissertationis angustia, thematisque ratio
permittit, paulo latius demonstrandum, toto Genes. a) Cap. L
omne creationis opus non solum clarissime recensetur; sed &
v. 1 - 13. v. 22 - 25. totius, Medicis sic dictæ Materiæ Medi-
cæ ex animalibus, mineralibus & vegetabilibus desumptæ, ejus-
que virium origo, haud obscure demonstratur. **Affertum**

A

hoc

(a) vid, Sacr. Cod, Cap. I. Genes.

hoc meum, tria hæc sequentia momenta, quantum judico, omnino probant: **CONDITOREM** nimirum **OMNIPOTENTEM** (1) creasse herbas, arboresque virentes & vegetantes terram (subqua simul omnia metalla, mineralia & ad ea pertinencia concreta comprehendenda) animalia, aquatilia, terrestria & volatilia (2) Reiterato innuitur, **CONDITOREM OMNIPOTENTEM** omnia hæc bona agnoscisse y. vero 31. non sine notabili mox subsequente causa, adjecto adhuc adverbio *valde*, plane exprimitur, & omnia erant valde bona. (3) Iis benedixisse. A qua benedictione divina, hodiernam rerum harum naturalium conservationem & progenerationem, tam quoad copiam, substantiam & artificiosissimam suam texturam, quam quoad vires, quibus in prima sua creatione prædictæ fuisse, adhuc provenire firmissime credo; usum vero primævis nostris Parentibus eorumque posteris cum dominio juxta y. 28. 29. & 30. prædicti capitis datum, in re æque oeconomica, politica ac præprimis medica plane ineffabilem judico. Nam qua uberrima copia, e triplici hoc fonte, remedia efficacissima ad genus humanum gravissimis tot morbis afflictum, hodie adhuc redundant, a rerum medico physicarum & chymico-pharmaceuticarum peritis magis mirandum, quam dissertatione, promerito, ore eloquendum.

§. II.

Porro (b) Ecclesiast. cap. 38. a y. 1 - 14. D.O. M. Medicum æque creasse ac ab EO promanare Medicinam, aliquoties & aperte innuitur. Exempla quoque hinc inde occurrentia a SALVATORE nostro, Angelis & Prophetis curatorum, a morbis ni plane desperatis; tamen consumacissimis, per remedia vulgaria & vilissima, aperte monstrant: divina sub benedictione, viribusque inditis salutaria sese hæc exhibuisse, alias

(b) Syracid. cap. 38.

alias effoeta permanissent. Quæ omnia adeo clare monstrant, non ficta ista gentilium idola; sed DEUM OMNIPOTENTEM, totius esse Medicinæ Autorem, omniaque bona & salutaria, quæ hodie adhuc, præsertim in morborum curatione a Medicis peraguntur, non a viribus eorum humanis; sed divinis, divino auxilio, directione & benedictione præstari; iterum dico totius Medicinæ, subintelligendo simul reliquas cum ea partes connexas: *Chirurgiam sc. Artem obstetriciam, Pharmaciam, &c.* Hæc eo magis a nobis Christianis sunt asseveranda, omnique reverentia ac gratitudine prosequenda, quo magis præter Ovidianum istud:

Ni Deus adfuerit - - -

multi apud Ethnicos scriptores, præsertim HIPPOCRATEM & GALENUM egregii loci occurrant perspicue idem affirmantes, de quibus hac vice solum provoco ad HIPPOCRATEN & ea, quæ CONRAD. GESNERVS in vita Galeni Operibus ejus præfixa sub nota marginali, *de pietate Galeni in Deum*, in compendium redacta, recenset.

§. III.

Sed omnibus prædictis non obstantibus, quanto in contemptu, reverentia ac gratitudinis loco, erga supremum Medicinæ Autorem & Directorem, ejusque divina beneficia medica, fragili hominum generi concessa, plerumque hoc avo habeantur, res est omnibus fere nota. Temeritas enim a vi eo usque aberrat, ut juxta vulgatum istud:

Fingit se Medicum &c. eos non solum pro Medicis habeat, (quasi Medicina res esset sine scientia, conscientia, judicio, & præcipue sine auxilio divino, a quovis pro lubitu suscipienda & peragenda; aut DEO nulla de sanitate vel vita debite servata, vel per Medicos tales temere deperdita reddenda esset ratio) qui ne nomine quidem Medicorum digni; sed & contra Medicorum verorum

& legitimorum in *Re Publica* necessitatem, varia, plerumque tamen frustranea effingit dubia, paucis effatum **HIPPOTRATIS**: (c) *Medicina Artium omnium præclarissima est Verum propter ignorantiam eorum qui eam exerecent, & ob vulgi ruditatem, qui tales pro Medicis habet omnium Artium vilissima &c.* quotidie magis confirmatur. Cum autem de sola & stricte dicta Medicina, sepositis §. 2. prædictis ejus partibus, de priori vero errore in §. 3. seqq. agere decreverim; paucis dubia, contra prædictam Medicorum necessitatem, mota, pro viribus perstringam. E quibus præcipua sunt: *Medicos in R. P. necessarios non esse; cum, Romanorum Reip. Publicam ultra 600. annos sine Medicis constitisse, Medicos e R. P. sua proscriptisse, imo servis olim demandatam fuisse Medicinam, historiæ prohibeant.*

Necessitatem Medicorum in R. P. summatam, præter institutionem divinam §. 11. demonstratam, maxime probant Teste doctissimo CONRINGIO (d) (1) vigoris, firmitudinis, laboris & sanitatis, in maxima hominum parte, quotidianum fore decrementum, constitutionis vero morboſe incrementum; e luxuria vel penuria rerum, e variis morbis sporadice, vel accidentaliter solum olim, subinde invadentibus, & observatis, nunc vero vel in habituales confirmatos vel plane hæreditarios mutatis, ex æris & tempestatum noxiis constitutionibus & immutationibus, bellorumque injuriis proveniens. (2) Provoco ad COBERVM (e) gentes, civitates & exercitus majores, in quibus *Medici veri, periti vel plane deficiunt, vel quoad numerum minorem cum remediis & auxiliis medicis non sufficiunt, morbi vero contagiosi vel ingruunt vel*

(c) in lege §. 1. (d) de habitus corpor. Germanorum antiqui & novi causis (e) Observationum med. castris, decur., I, obs. Ima in scholio,

epidemice grassantur, quam insignem devastationem sub in-
colis aut militibus hic Medicorum & auxiliorum defectus; ibi
excitari possit. (3) Ad consilia & auxilia Medicorum fictorum
s. Agyrtarum, quam facile & quam graviter, saluti ægrorum
non solum noxia; sed & plane deleteria sint. (4) Ad eos qui
morbis decumbunt, ob paupertatem vero, vel avaritiam, vel
socordiam, Medicos veros præsentes, in auxilium non adhi-
bent, ut quam funesti eventus, pertinacissimæ recidivæ vel alii
morbi, priori longe graviores, inde eveniant. (5) Notum Re-
rum P. bene constitutarum hodiernarum statum, cum prisco,
multis turbis ac erroribus, obnoxio Romanorum vel alio-
rum statu, nullo modo comparandum; multo minus hodie
esse imitandum, alias multa utilia e hodiernis nostris Rebus P.
eliminanda essent, quæ ne nomine quidem, Veteribus co-
gnita fuere. (6) Posito, solum Romanos, vel alias gentes si-
ne Medicis vixisse; ex Antiquitatibus tamen medicis, præser-
tim CELSO, aliisque vel notum; vel demonstratu facile, *eas non sine Medicina* (ob firmorem earum sanitatem, & vitæ ge-
nus, priscis temporibus, ab omni luxu & erroribus diæteticis
alienum) *pauca simplici & domestica fuisse*: prout hodie a-
pud multas, barbaras non solum, sed & Europæas gentes,
usu receptum.

§. V.

Ad proscriptionis Medicorum vanitatem quoque e R.
P. eo melius demonstrandam, necesse, ut ex Antiquitatibus
medicis, præsertim e præclaro CONRINGIO, (f) CELSO,
(g) GALENO (h) J. LANGIO (i) CELLARIO (k) &c. monstrem
(l) priscis Medicinæ temporibus, apud cultiores istius ævi

A 3

gen-

(f) Introd. in univ. Med. Cap. I. & II. Antiq. Academ. Diff. 2da
ejusque supplementis, (g) in Praefat. (h) de sectis, de opti-
ma lecta contra Empiricos. (i) Libr. 2, epistol. medicinal. 2.
(k) in Antiquit. med. cap. 4, 6.

gentes, præprimis apud Ægyptios, Græcos, Romanos &c. sectam empiricam maxime viguisse, hujusque cultores sine ultra prævia morborum disquisitione, sola eorum curatione per remedia, aliis jam adhibita, contentos fuisse. Pessimum quoque nostri ævi morem, quo, cuivis fere licitum, Medicum se fingere, jam dum adeo invaluisse, ut PLINIVS (*l*) justissimam conquerendi causam habuerit: *in hac Artium sola evenire*, ut cuicunque Medicum se professo statim credatur, cum sit periculum in nullo mendacio majus &c. Medicos experimentum per mortes facere &c. (*2*) Nomen Medicorum generale priscis temporibus jam, uti hodie adhuc varias eorum species sub se comprehendisse, nimisrum Clinicos, s. Medicos ægros lecto affixos invisentes & curantes, Ocularios, Auricularios Dentarios, Lithotomos, Herniotomos, Embryotomos, Unguentarios, Vulnerarios s. Chirurgos, Balneatores, quibus vi liora & operosiora ad Medicinam spectantia officia peragebantur; de quibus inter alios legi meretur B. MEIBOM (*m*). CELLARIUS (*n*), subsequente demum tempore sectæ empiricæ, alias non solum, praesertim Hippocratis indefesso labore, sectam rationalem accessisse, eamque reliquis demum præeminuisse; sed & hodiernis nostris temporibus adhuc præemovere, utut hinc inde empirici, insigni plerumque ægrorum damno, hodie adhuc frequenter obveniant.

§. VI.

Quibus præmissis audaciam vel socordiam virorum quorundam eruditione & auctoritate clarorum, in asseverenda ficta hac proscriptione, temere quoque ad prædicti PLINII & POL. VERGILII (*o*) testimonium provocantium, mi rari

(*l*) Histor. nat. l. 29. c. 1, (*m*) in perdoct. commentar. ad Iusjurandum Hippocr. cap. 16. & ad Cassiodor. formul. Comitis Aurelii. (*n*) Antiquit. med. cap. 3. §. 8. & seqq. (*o*) de rerum inventoriis l. 1. cap. 20.

rari satis nequeo; cum a veritate maxime alienum, nec unico verbo e modo dictis Auctoribus probandum: *Medicos indistincte ex urbe Roma; sed solum Archagathum, vulnerarium, urendo ac secando, officio suo abutentem cum suis, a M. Catone Cens: sociis, remotum fuisse*, ceu latius de hac re legi merentur dictus modo **POL. VERGILIVS** (p) **PLINIVS** (q). Potius (2) verum & variis eodem in capite ocurrentibus locis, perspicue probandum, omnes Plinii adductas exprobrationes *indistincte non de omnibus Medicis*; sed de solis *Empiricis, Medicis spuriis*, subintelligendas esse. Eadem enim, vel mox antecedentibus vel mox subsequentibus locis, ubi haec convicia profert, de Empiricis aperte agit; *M. Catonis*, suisque verbis innuit: *Catonem non Artem, sed ejus non men profitentes odisse, potius istos laudasse Medicos, qui vitam Catonis, ejusque uxoris, ad extremam usque senectutem, artis beneficio salvam conservarunt. Medicinam Artem nulla fructuosiorem, rem utilissimam, nullo modo dannandam vocat: Medicinæ clinicæ de qua omnia haec encomia subintelligenda, mentionem plane modestam injicit.* E quibus & ipsius **POL. VERGILII** verbis l. c. Sunt enim & *Medici pertissimi, unicum profecto adversus tot morborum genera, hominibus, subsidium, veritatem mei asserti, eo magis effulsuram spero, quo clarius adhuc (3) e predicti MEI-BOMII (r) CELLARIT (s) ex HIPPOCRATIS epistolis (t) e decreto Atheniensium adnexo, ex exemplo Antonii Musæ sub Imperatore Augusto, e Galeni & aliorum scriptis demonstrandum: Galenum & que tam Pergami in Patria sua, quam Romæ sub Imperatoribus M. Aurelio, Antonino, Commodo*

&

(p) l. c. (q) loc. cit. (r) in Commentar. in Cassiodori formul. Comitis Archiatrorum p. 10. 11. & seqq. (s) l. cit. (t) Epistol. Artaxerxis ad Hyistonem Pætum & Coos, eorumque ad Hippocratem, ejusque responsoriis.

& Luc. Severo, ac alios rationales Medicos apud maximos Reges, Imperatores, R. P. non solum eo tempore sed & subsequentibus maxima fuisse in existimatione; in Viros Augustales, cives & amicos Imperatorum, Principum &c. enectos; de subsequentium temporum Medicis, multa præclara exempla afferri quoque possent, si chartæ angustia permitteret. (4) Quamvis summa ingratitudo & injustitia esset, Medicos veros, insontes & de R. P. bene meritos ex eadem ejicere velle: optandum tamen esset, ut necessaria cura & vigilantia circa Empiricos Saluti R. P. noxios adhibeatur.

§. VII.

Nunc quid sub *Rei Publicæ nomine intelligam*, prius dicendum, antequam ad alteram §. 3. adductam Medicorum querelam me accingam. Intelliguntur nimirum sub hoc nomine *plures hominum societas ad salutem suam promovendam contrahentes*. Hujus enim felicitatem, quæ continuus hominum publicum promovendi progressus est, quod conjunctis obtinetur viribus, *Salutem R. P. nominamus*. Distinctiōnem quidem de salute quæ Politica dicitur, & Medica quæ hominum sanitatem respicit, facio; sed cum hæc R. P. tam philosophica quam medica salus, in eo; ut ejus promoteatur felicitas, consistat, Empiricos hanc non promovere, sed secundum Cl. LANGIVM (u) turbare, facile est intellectu. Salus vero hæc medica promovetur, si Juris Nat. principium, a Magno ævi nostri Philosopho Excell. D. WOLFIO Patrono atque Præceptore omni honoris & amoris cultu ad cineres usque devenerando, primo (v) stabilitum: *Quod nos statunque nostrum reddit perfectiorem, observatur*. Quod sit, si in sanitatis statu omnes C. H. functiones tam vitales

(u) Epist. Med. p. 5. ubi diciti plures Empiricorum temeritate, quam morbo aut hostis gladio interimi. (v) in Philosophia morali §. 12.

quam naturales rite simulque omnes nostræ actiooes, labores & commercia bene procedant. Quod vero per *Usum, Abusumque Medicinæ* in R. P. intelligam, paucis nunc disquerendum. Nomino nimirum *Usum Medicinæ* dependentiam actualitatis boni cuiusdam, ab eadem, *Abusum* vero dependentiam mali cuiusdam ab eadem. Bona, malaque ab eadem dependere, ita ut Medicina sublata, non existerent, a posteriori manifestum est. Constat enim experientia, sanitatem amitti, restaurari ac conservari posse, prius malum, posterius vero bonum esse, & hinc si aduersa utamur valetudine, neque corpus nostrum functionibus suis fungi possit, felicitatem nostram impediti, patet.

§. VIII.

Exigit nunc necessitas, ut, quam noxium R. P. saluti fit, monstrem, multos necessariis Medicorum requisitis destitutos, hodie adhuc *Medicinæ* ceu rei divinæ maxime scientificæ & conscientiosæ, maximo cum R. P. damno sese immiscere & experimenta per mortes aliorum facere. Ad requisita hæc adquirenda non opus est vulgari errore vel judicio, quemvis pro Medico fingere; sed opus est institutione, studio & ad SUMMUM ARCHIATRUM & DIRECTOREM precibus directis. Merito itaque institutionem & studia requiro in *Medico*, ac inter alia summe necessariam C. H. notitiam adquirat: utpote cuius sanitatis conservatio, & per morbos labefactatæ restauratio, nullo modo sine prægressa sufficienti naturalis constitutionis cognitione rite peragi potest, nec frustra HIPPOCRATES dixit: *conare ut Physicus evadas*, i. e. ut naturalem C. H. dispositionem tibi satis cognitam & perspectam reddas. Hæc requisita, in theoretica s. scientifica & practica dirimenda. De prioribus quantum possibile brevissimis, per omnes tamen necessarias eorum partes in hoc & seqq. IX. & X. §. §. De posterioribus practicis vero in iisdem & seqq. præsertim X. XI. XII. & subseq. §. §.

B

Im-

Impossibile autem cum sit sub angustiis unius vel alterius §.
de omnibus requisitorum specialibus agere, provoco hac vi-
ce solum ad Dictatoris Medicinæ summi, HIPPOCRATIS ni-
mirum varia scriptorum suorum loca, præsertim ad aphorismum I. Lib. I. ad ejus Legem (x), Jusjurandum, de Medico
(y), de decenti ornatu (z), ad CONRINGIVM (a), CASP.
BARTHOLINVM (b), LANCISIVM (c) & SEMPRON. GRA-
CHVM MASSILIENSEM (d). Quæ ut paucis comprehen-
dam, (4) hæc a Medico generalia exposco: (1) scientiam,
(2) conscientiam, (3) curam honesti & decori (4) judicium,
in rebus peragendis, prudens & circumspectum.

Quoad scientiam, in specie ante omnia requiro (1) in
Medico, ut e Sacris omnibus scitu necessariis se instruat, jux-
ta dicta S. I. & H. D. O. M. ceu Medicinæ & omnis salutis
Auctorem agnoscat, colat, ab EOQUE frequentibus piis-
que precibus ac votis, divinum ejus auxilium & benedictionem,
in omnibus suis laboribus atque consiliis exoret. O-
mnes quoque suas actiones tam respectu DEI, ceu boni Re-
muneratoris benignissimi, mali vero Vindicis severi, quam
respectu ægrotorum, aliorum & Medici ipsius ita insti-
tuat, quo divini auxilii particeps non solum esse, sed & felici
consiliorum suorum successu effata præclari BARTHOLINI I.
c. frustra omnem suscipi laborem, peregrinationem, molestiam,
curam, studia &c. sine pietate, & LANCISII l.c. eum optimum
in Medicina Magistrum esse, qui pietate in Deum fit prædi-
tus non solum; sed & cum VALLERIOLA (e) ipso facto,
vera affirmare possit.

§. IX.

-
- (x) §. 2. (y) §. 1. (z) §. 5. (a) passim in Introd. in universam Med.
(b) Bartholini aliorumque de studio medico rite instituto prædictæ
Introd. adnexis. (c) preleganti in Diss. de recta studior. med. per-
tractatione rite instituenda. (d) in Medico hujus seculi sub ficto
nomine S. G. M. latet vir quidam celebris. (e) per omnes fere præ-
claras suas observationes earumque scholia.

§. IX.

Ad Scientiam Medicam s. earum rerum quibus hominum vita quam fieri potest, diutissime & integerime conservatur, ægritudines vero tollantur; præter linguas, studia humana, philosophica & elegantiora cum Excell. D. GERIRE, Prof. Helmstadiens, celeberr. Præceptore, Fautore atque Patrone semper maxime colendo, (f) requiro porro (2) *Mathesin* & *Physicam* s. historiam naturalem. (3) *Botanicam*, cum sic dictæ e mineralibus, vegetabilibus ac animalibus desumpta *Materia Medica*, tam ad veram C. H. naturam, ejusque functiones eo melius explicandas, quam ad plantarum nomenclatam, & vires ex his provenientium medicamentorum rite addiscendas, cauteque adhibendas. (4) *Anatomiam* s. disciplinam artificiosa corporum dissectione, partium C. H. constitutivarum structuram, figuram, situm & connexionem docentem. (5) *Physiologiam*, quæ partium tam solidarum quam fluidarum dispositionem, omnesque functiones ad sanitatem, vitamque corporis conservandam pertinentes explicat, Medicoque hinc præ omnibus reliquis fere summe necessariam. (6) *Pathologiam*, morborum multifariam dispositionem tam quoad generales, quam speciales circumstantias, signa, causas proximas æque ac remotas, tradentem, & ad veram morborum historiam addiscendam omnino necessariam. (7) *Semioticam* s. doctrinam signorum distinctiorum æque ac eventum morborum bonum vel malum indicantium exhibentem. (7) *Therapiam* s. morborum convenientem & necessariam per remedia tam pharmaceutica quam chirurgica & diaetetica s. adæquatum vitæ regimen, curationem tradentem. (9) *Chirurgiam* cum Arte *Obstetricia*, *Embryulica* ejusque partibus, nimisrum *Embryotomia* & *Hysterotomia*. Prior, nem-

B 2

pe

(f) *Oratione de optima Medicinam docendi discendique ratione.*
Francois Reflexions sur la Medicine.

pe Chirurgia, omnium C. H. effectuum restitutionem cum signis &que diagnosticis & prognosticis, causis, diversimoda manuum opera, variorumque instrumentorum beneficio sub se comprehendit. Posterior, *Ars nimirum obstetricia parturientibus*, foetuique humano, vivo, interdum etiam mortuo, naturali modo in lucem proferendo, vario manualium encheirisum beneficio succurrit. Reliquæ vero ejus species præternaturales, graviores imo periculofiores partum promovendi modi sunt; e quibus *Embryulcia*, foetus in utero jam mortui, vel solo manuum vel simul adhibendorum ad id necessariorum instrumentorum adminiculo, extractio. *Embryotomia* vero, foetus itidem in utero mortui, vivente adhuc matre artificiosa, *Hysterotomia* denique foetus adhuc in utero viventis vivente quoque adhuc vel jam mortua matre, extractio provida s. *Partus Cæsareus* est. Porro (10) in Medico requiritur *Chymia & Pharmacia* cum Methodo varia ex tempore præscribendi remedia. Prior, rerum ad usum medicum pertinentium e vegetabilibus, animalibus ac mineralibus desumptarum texturam ac mixtionem ignis aliarumque encheirisum beneficio, diversimode immutandi, varia que ad usus &que medicos ac alias idonea elaborandi modos, docet; posterior vero vel ex simplicibus vel chymicis prædictis encheirisibus elaborata, ad usus solum medicos, diversimode tamen ubique debita proportione & circumspectione inter se miscenda & ad morbos adhibenda remedia, v. gr. essentias, decocta, pilulas &c. suppeditat. Ex quibus omnibus quam difficilis & prolixa Medicina tam in addiscendo, quam exercendo sub Praxeos clinicæ &que ac forensis molestiis sit, sponte sua satis superque liquere spero, simul vero, sine subsidiorum prædictorum, præsertim a n. 3 - 10. sufficienti notitia, prudenti & circumspecta practica eorum adhibitione, neminem se bonum & verum Medicum præstare posse,

se, palam assevero: uti in subsequentibus latius me demonstratum, promitto.

§. X.

In *Medico* officiis suis, R. P. ut eo magis prodesse, auxiliis divini eo certior esse; seque in re tam ardua ac conscientiosa, coram judicio divino, a culpa pro viribus liberum servare possit, quæsivi (2) conscientiam, de qua paucis mentem meam ut exponam; laudanda maxime res in *Medico* est, si divina hac mentis virtute præditus, omnes suas actiones ac res obvenientes, an bonæ & hinc peragendæ? vel malæ ideoque omittendæ? juxta tenorem conscientiæ certæ ac ductum sequentium, dijudicare poterit. Nimirum (1) DEI omnis scientiæ ac omnis præsentia non solum; sed & divinorum sit memor præceptorum (2) DEUM s. summum Medicinæ Auditorem, Adjutorem & Remuneratorem boni benignissimum Vindicem vero mali, præsertim præmeditati aut perseverantis, severissimum agnoscat. Ideoque (3) juxt. §. VIII. jam dicta, Divinum ejus auxilium tam ratione officiorum suorum christianorum quam medicorum frequenter imploret. (4) Omnia impia, superstitionis, ad fraudes & detrimenta aliorum directa omittat, fugiat, aliis quoque ipsi adjunctis, ne talia faciant, officiis vero suis exacte satisfaciant, commendet. (5) In *Praxi Clinica* eo ante omnia annitatur, ut vel solus, sufficienti tamen scientia, circumspectione ac peritia instructus, exactam morborum cognitionem ac dijunctionem adquirat. Hinc convenientem curationem, caute superstruat & exequatur; in *Praxi* vero *Forensi* s. vulnerum, intoxicationum, partus &c. omnes circumstantias exacte examinet, referat, & suam de iis sententiam juxta vera Artis fundamenta, cordate dicat, vel alium in tempore in consilium adhibeat Medicum, sic se ab omni culpa salvum præstabit. Ad officium eo certius præstandum, Medicus certis sub conditionibus, juramento adstringitur, ratione

tione cuius optandum esset, quia formulæ ejus ad hunc scopum usuales, plerumque sola generalia continent, non satis adæquatae, nec ad officium Medicorum, Pharmacopæorum, Chirurgorum, Obstetricum &c. exacte restrictæ, ut hoc ex aureo HIPPOCRATIS jurejurando, libro de decenti ornatu §. 5. excerptis solum necessariis, mutatis quoque mutandis, adornetur. Optandum quoque esset, ut Cel. viri Joh. H. MEIBOMII doctissimi Commentatii, doctrina & rerum huc spectantium usu, omnibus aliis præminentibus, a Medicis frequentiorem in usum adhibeantur. De quibus ad judicium aliorum sincerum, quoad jurisjarandi vero HIPPOCRATIS usum, hodie adhuc summe necessarium, ad magni CONRINI (g) inquietis: extat hodieque illud insigne vetustatis monumentum quo dubites, sanctius ne quid, aut doctius, aut prudentius excogitari possit, egregium judicium provoco.

§. XI.

*Decorum s. morum integritatem me (3) non frustra in Medico quæsivisse spero; siquidem vulgata nimis ævi nostri iniquitas & imprudentia eo devenit, vt juxta BOHN. (h) nemo magis quam Medicus, se suaque facta cuiusvis censuræ submittere adigatur, aut quid hodie frequentius, quam quod aureum illud SYRACIDIS (i): honora Medicum &c. plerumque, invidia, calumniis, ingratitudine, prosequere Medicos etiam insontes ac de R. P. optime meritos, vertatur. Contra quæ precibus, fiduciaque in summum suum Tutorem, officii, animique sui integritate, & omnibus aliis, mediis licitis, ut Medicus, se urgente necessitate, muniat prospiciatque, ante omnia necesse. Verum cum præclariss. BOHN. erudite & prolixe de *decoro medico* jam egerit, paucis mentem meam proferam. Medicus recte faciendo, judiciorum finitorum*

(g) Antiquit. Academic. Diff. 2. p. 52. (h) de officio Medici Clinic. & Forens. part. I. c. 4. p. 45. (i) I. c.

strorum sit contemtor, in vita pius, erga omnes prudens & humanus, in verbis vero cautus, præsertim ad diagnoseos vel prognoseos errores evitandos, gravis & parcus; (2) in officio suo peragendo promptus, quoad morborum practicam tractationem circumspectus ac diligens quidem, sed ad vulgatum, istud: *ne quid nimis, & ad propriam suam existimationem conservandam, attentus, ne Ars vilescat, vel Medicus aliorum ludibrio se exponat, officiumque Medici in servitium aut proxenetæ mutetur, caveat.* (3) Medicus nec timidus nec tumidus sit, ab omni superbia, temeritate, vana pollicitatione, aut præjudicio sit alienus, probeque memor; *hominum salutem ipsi ad conservandum, non vero perimentum concreditam esse.* (4) Multum quidem utilitatis, in diognoscendis & curandis morbis, Medico adferre potest, si ipse in proprio corpore, morbis etiam gravioribus, subinde tentetur (hoc tamen nullo temerario sensu intelligendum,) : eo tamen admittatur, ut bona corporis gaudeat valetudine, ne ipsi: *Medice cura te ipsum!* obganiatur. (5) Corporis & vestitus munditiei quidem studeat, vestituque utatur decoro & honesto, sed sine fastu. (6) Ab omni luxurie, ebrietate, scortatione &c. tam verbis quam rebus, abstineat, & quoad temperantiam in his, vir sit ubique bona conscientia, fama-que. (7) Medicus ab avaritia (k) quidem sit alienus, Praxi-que clinica magis indulget quam lucrosa, sed præmium la-borum honestum, a gratis accipiat divitibus, ab avaris vero, in ævo hoc erga Medicos ingrato, modo in multis Germa-niaæ locis recepto, exigat, pauperibus vero & amicis gratis lubensque inserviat. (8) Morbis vel deploratis vel suspectis, simul occultatis laborantibus, vel pertinaciter refractariis, contemtoribus Medicorum; vel istiusmodi malevolis, qui in perniciem vel verorum Medicorum contemtum, sine justa causa,

(k) Wedel. de composit medicamentor.

causa, mox a primo Medico consulto, ad alium Medicum, imo agyrtam, carnificem, judæum &c. auxilii causa abeunt; vel adhibitis prius istiusmodi impostoribus, sed frustra, tandem iterum ad verum veniunt Medicum; morbo vero apud hunc pro voto non eedente, omnem morbi non curati culpam, in eum deferunt. His omnibus quamprimum de insidiis hisce certior factus, operam suam, auxiliumque mature ac modeste dencget. (9) Silentio omnia premat revelata, quo usque conscientia ejus, vel salus ægrorum privata, vel publica permittit; ubi vero casus contrarii obvenerint, præfertim in morbis contagiosis, imminentibus, vel præsentibus, avertendis, in causis forensibus homicidii, graviditatis subdolæ vel partus clandestini &c. in tempore juxta scientiæ & conscientiæ normam, sententiam suam palam dicat. (10) Ab omni collusione, philautia, nugis, invidia, calumnia, impostura, præfertim ab iniqua aliorum censura, abstineat, multo minus istiusmodi technis, sibi famæ, lucrique incrementum quærat. (11) In iis vero casibus, ubi vel in salutem ægrorum refractariorum vergit, eos decipiatur, vel ob notabilem ab aliis commissum errorem, vel aliam prægnantem ob causam Salutis Publ. vel privatæ, in tempore & sincere eam indicet, auxiliumque suum pro posse adferat. (12) Alios quoque Medicos, Pharmacopæos, Chirurgos, Obstetrices &c. etiam ægrotos, iisque adstantes, suorum officiorum admoneat. (14) Multitudinem ægrorum, uno tempore, Medicus, ad præcavendam omnem præcipitantiam, & errores, alias vix evitabiles, tam in judicio de morbo formando quam in curando, pro posse vitet.

§. XII.

Quartum & omnium fere requisitorum difficillimum, nimirum *judicium prudens & circumspectum* examinandum nunc restat: sive exacta & sollicita morbi disquisitio & dijunctio-

dicatio; tam ratione constitutionis suæ essentialis, 'quam ratione aliarum, in ægro vel in externis, occurrentium circumstantiarum, ad veram morbi cognitionem acquirendam, firmum quoad eventum (vel bonum vel malum) judicium formandum, ut & ad curationem morbi rite instituendam, summe & adeo necessaria: ut plerumque *judicium bonum* ab omnibus rationalibus, peritisque Medicis, pro Praxeos anima habeatur. Omnino vero presupponit & requirit præter §. IX. jam quoad Scientiam medicam prolata, exactam, quantum in viribus humanis) perfectam, e fundamentis pathologicis & semioticis, Theoreticam non solum scientiam & morbi disquisitionem, tam quoad interiorem ejus constitutionem, quam quoad typum, periodum, symptomata, causas, signa; vel ad morbi cognitionem, vel ad ejus eventum bonum vel malum dijudicandum pertinentia; ut & quoad reliquas, vel in ægro, vel in rebus externis, circumstantias, nimirum ratione ægri habitus, sexus, ætatis, excretionum, consuetudinis, morborum hereditariorum &c. vel ratione rerum externarum, anni nimirum, temporis, loci, æris constitutionis &c. obvenientes probeque attendendas. His omnibus rite prius examinatis, debite inter se collatis & perpensis, tunc demum prudens &que *judicium* de morbo ipso, eventu ejus bono vel malo, ac sollicite curationis dijudicatio ac expeditio succedat. Iterum his omnibus &c. tunc demum succedat, dico; siquidem minima evenire potest circumstantia, quæ totum *judicium*, totamque medendi methodum immutat: sine horum omnium jam dictorum, vel ad minimum præcipuarum circumstantiarum itaque exacto examine, provida dijunctione, sine necessariis his requisitis, se neminem bonum, verum & rationalem Medicum præstare posse palam edico; nisi vel ægrum vitæ periculo, aliisve ærumnis, se vero, ni periculo judicii humani vel divini, solum aliorum ludi brio,

C

dibrio,

dibrio, præcipue isti, de quo Excell. MENCKEN (*l*), de quibus omnibus ad venerandum doctiss. & expertiss. Medicorum par, FRID. HOEFMANNVM (*m*) & JOH. LANGIVM (*n*) reservatis aliis submittere se velit, hac vice solum provoco.

§. XIII.

Prædicta hæc, uno vel altero exemplo e præcipuis morborum circumstantiis desumto, ut perspicaciora reddam, summae æque utilitatis ac necessitatis res est: præsertim cum cuivis fere notum sit quam mire morbi, ratione temperamentorum, ætatis, sexus, aliarumque circumstantiarum, diagnosis æque ac prognosia ipsam Medendi Methodum varient, quam vere CELSVS (*o*) dixerit: *aliter increcentibus, aliter substentibus, aliter jam ad sanitatem inclinantibus morbis medendum esse: & quain exacto morborum examine vel di-*

judicatione in his omnibus opus sit. Ut nihil jam de morbis habitualibus, retrocedentibus, simulatis, complicatis, etc, utpote qui multo majus & exactius requirunt judicium, dicam. In medium itaque solum, hac vice adferam febrim malignam sub schemate februm catarrhalium vel erysipelatis ante 6 vel 8 annos per maximam fere Germaniae partem, Hassiam quoque nostram, sub nomine vulgata die nelle mode Krankheit vagantem, hactenus quovis fere anno, e contagio hinc inde relicto, mutato tamen nonnihil typo, in nonnullis locis redeuntem. Quæ ab initio sine æstu insigni con-

tinuo, sine cephalalgia notabili, plerumque clandestine, simu-

tamen insidiose, virulentiam suam sola artuum aggravante laßitudine, virium insigni, appetitus majori prostratione, capitis vertiginosa gravitate vel perturbatione, urina fere natu-

rali simili, pulsu vero notabiliter debili, citationi & febrili, so-

mno

(*l*) Charlatan. Eruditorum. (*m*) Diss. de morborum causis rite investigandis §. I (*n*) Epistol. med. lib. I. c. I. (*o*) de Re medica in præfat. p. 16,

mno vel insomniis interrupto; vel plane deficiente; vel ad lethargum inclinante, faucium quoque siccitate, præcordiorum oppressione &c. se manifestavit; circa incrementum vel statum vero demum (præsertim si vel ægrorum, vel sinistram medicationis erroribus, turbata) majori continuoque astu, cephalalgia intensiori, deliriis, vel lethargo malignitatem suam magis prodidit, ratione diagnoseos, prognoseos, omnium vero maxime ratione tractationis practicæ, præprimis V. Sæ vel purgatiune improvide instituta, incautos medentes, in multos, gravissimosque errores, ægros vero securos, in partium affectarum sphacelationes, & ex his plerumque, licet interdum lente, in mortem præcipitavit. Prædicta notabili exemplo alibi mihi relato, duplii conjugum, consanguinitate inter se devinctorum, hac febre correptorum pari, illustrare, si charta permetteret, possem. Interea hoc certum, omnes hos ægros de morbi malignitate, minus sollicitos, ex eodem, ob solam veræ diagnoseos ignorantiam (nam ex Consultoris in morborum diagnosi minime versati, ludicra uromantia, primus æger maritus non ex hoc morbo epidemice licet in eodem loco grassante, laborabat; sed ejus vetriculo solum catarrhus illapsus erat) & neglectam debitam curationem, interiisse.

§. XIV.

Ratione causarum quam necessaria quoque morbi penitior sit investigatio, hæmorrhoides solum hac vice in medium proferam. Quoties enim hæ ad excretionem suam non pervenientes, sed sanguine isto ad vasa vicina cum hæmorrhoidalibus connexa, & ad collum vesicæ aut organa genitalia excurrentia, redundante, sub spasticis fibrarum constrictiōibus, exquisitum non solum dolorem; sed & ardorem in urethra, cum stranguria, dysuria, & sub his, metum, latitantis in vesica sabuli, calculi vel exulcerationis inferunt?

C 2

Præ-

Præsertim si vel sub copiosæ materiæ albæ, mucosæ s. hæmorrhoidum albarum excretione, ad exitum tandem perveniant: aut a spasticis spincteris vesicæ, reliquarumque fibra- rum vesicalium contractionibus, tam atrocia & exquisita, in vesicæ pubisque regione, tormenta, cum plenaria urinæ suppressione, suscitantur. Quæ incautum aut in penitiori morborum diagnosi, minus versatum, in suspicionem calculi vesicæ præsentis, erroneam tamen facile seducunt. De quibus iterum unum vel alterum, ab alio mihi relatum, adducere possem exemplum, nisi prolixitatem ahorrerem. De utroque tamen reticere nequeo; priorem ægrum fuisse hæmorrhoidarium, crebro a prædictis exquisitis vesicæ doloribus, cum plenaria urinæ suppressione aliquoties conjuncta, adeo excruciatum; ut sectionem calculi ab incauto Lithotomo commendatam etiam admisisset, nisi hæc a Medico, in diagnosi calculi magis fundato, dissuasa, cruciatus vero hi, ab hæmorrhoidibus non succendentibus, manifesto provenientes, convenienti ad has directa medela, plenarie sublati fuissent. Posteriorem fuisse honestum itidem hæmorrhoidarium ob prædictas spasticas constrictiones, dysuriam, copiosamque materiæ albæ mucosæ excretionem frequentem, a Chirурgo, in diagnosi talium morborum plane rudi, in suspicionem gonorrhœæ virulentæ, morbique venerei redactum; sed a medico in consilium adhibito, ab his calumniis vindicatum. In utroque enim casu calculi nec vesicæ, nec gonorrhœæ, nec mali venerei signa vera, consueta, penitiori eorum facta disquisitione detegi potuere, multo minus salivatio mercurialis, a stupido Chirурgo in ultimo casu jam instituta, ullum auxilium, potius damnum intulit.

§. XV.

Cum autem præcipua officii Medici pars sit sanitatem hominis salvam servare, morbis vero labefactatam,

quad-

quantum in Artis potestate, in integrum restituere, e prædictis sponte sua elicere spero, eum non solum verum & bonum Medicum se præstare, & ad tutam morborum curationem idoneum esse, qui exactam non solum C. H. ejusque status naturalis; sed & præternaturalis, notitiam habet, i. e. qui morbos juxta signa diagnostica, causas, aliasque circumstantias, rite examinare, quoad eventum rite dijudicare, hisque omnibus convenientem Medendi Methodum superstruere potest. E contra a veritate aut propria maxime aberrant salute, qui vel eos pro veris Medicis, idoneisque habent Practicis, iisque vitam sanitatemque suam, utut plerumque malo cum successu, concredunt, qui nec de primis Medicinæ fundamentis, nec de prædictis necessariis Medicorum requisitis, literam intelligunt, vel solum asseverant: *bonum Theoreticum, malum esse Practicum*. De priori errore jam ante dictum, ultimum vero dubium, itidem valde est erroneum, sanæque rationi (1) repugnat; si Theoreticus intelligitur de prædictis istis theoriis physiologicis, pathol. & semioticis solum veræ & perfectæ status naturalis ac præternaturalis notitiæ acquirendæ inservientibus; quales præsertim pathologicas & semioticas, doctissimis suis laboribus quæsivit & inculcavit BAGLIVVS (p). Recete & vere celeb. Anglus Med. J. FREIND (q) dixit: *nihil absurdius esse posse, quam quod, quo melius morbum quis intellexerit, ei infeliciorem eum fore in adhibenda Medicina*. (2) Repugnat quoque experientiæ: nulla enim e rebus humanis alia subest bona famæ causa, quam partim eruditis scriptis practicis, partim medendi felicitate, multi Medici (inter quos hic e multis refero & præfero H. MEIBOMIUM (r) magnum quoniam

C 3

dam

(p) de Praxi Med. adpriscam observandi rationem revocandam (q)
Eminenol. p. m. 242. (r) Quoad scripta med. doctiss. vir multas
Diss.

dam Academiæ Juliæ Aularumque Guelphico - Brunsvicensium Medicum, Historicum, Oratorem & Poetam, ut & PETR. FORESTVM (s), Delphensium Archiatrum olim felicissimum) sibi acquisivere, quam penitior st. n. & p. n. cognitio, præprimis sollicita morborum disquisitio & dijudicatio per omnes aut præcipuas circumstantias. Verum quidem hanc morborum dignotionem, interdum admodum difficultem esse, ni plane impossibilem, ob causas morborum, aliasque circumstantias nimis obstrusas vel nimis graves, sed ex alia quoque parte verum sapiens HIPPOCRATIS (t) consilium, cuivis Medico solerti, sapienti & circumspecto optimum ex his eluctandi difficultatibus esse auxilium, prætertim in istius §. verbis: *Quæcunque enim oculorum conspectum fugiunt, ea mentis oculis superantur, quæcunque vero non statim cognoscuntur, ea non ad Medicos, sed ad natu-ram ægri vel ipsius morbi referenda.* Ultra posse enim & ultra vires humanas Medicus adstringi nequit.

§. XVI.

Præmissis jam potioribus Medicorum requisitis, mei nunc officii, est de speciali & quidem primario Medicinæ Usu in R. P. aliquid agere, inchoando ab incolarum sanitate conservanda, per convenientem sex rerum n. n. (1) aëris, (2) cibi & potus (3), somni & vigiliarum, (4), motus & quietis. (5) excretorum & retentorum, & (6) animi pathematum, usum. Quia autem partim, pro cujusvis ætatis, conditionis ac fortunæ hominibus, hic speciale vitæ regimen ad-

or-

Diss. pathol. therapeut. & internas de febribus intermittentibus, ejusdem malignis. Variol. Suffocat. hysteric. Suppres. urinæ &c. solum scripsit & quanta doctrina, peritia, industria & judicio hæc scripta, quilibet bonus rei medicæ æstimator, e propria horum script. lectione judicet. (s) Doctiss. Observ. & curat. medicinal. & chirurg. volumen. (t) Lib. I, de Arte §. XIX, ab initio.

ornare velle, impossibile; partim sanos strictioribus diætæ allegare regulis, aut a consuetis, vel ab iis quæ dura, ipsis injunxit, necessitas, seducere plane noxium. Melius itaque erit, ut omnia ad incolarum sanitatem spectantia, ad HIPPOCRATIS (u) Aphorismum: *consuetæ et si deteriora sint, insuetis tamen salubriora, ad CELSI (v) effatum; (sano tamen sensu & de stricto vitæ regimine intelligendum): sanus homo qui & bene valet, & suæ spontis est, nullius obligare se legibus debet; ad salutaria ista HIPPOCRATIS (vv) & SANCTORII (x) monita, quantum possibile, adornentur, omnes excessus & errores notabiles, pro posse vitentur, vel corrigantur, & in omnibus aurea servetur mediocritas. Nam quantum hæc in conservanda valetudine valeant, per omnes rerum n. n. partes, etiam quoad animi affectus more ipsis consueto, hoc est, præclare ac docte inter alios HENR. MEIBOM (y) N. PECHLINVS (z) monstrarunt. Hinc vitandæ prolixxitatis nimiaæ causa, una e rebus n. n. æere nimirum (cujus ad ductum, reliquæ adornandæ) monstrabo. Primario itaque respiciendum quidem ad loci vel habitaculi situm, præsertim an ne? quibusque perfletur ventis? an ne solis radiis satis perlustrari, calefieri & exsiccati possit? Anne æer ejus clarus, purus & salutaris? Aut an paludum, carbonum præsertim fossilem, mineralium, aut aliis noxiis sit contaminatus effluviis, nimis humidus, nebulosus vel frigidus &c. utpote quæ vitia, pro posse, vel corrigenda vel vitanda. Bonus & sanus etenim ær, quam insignem utilitatem & necessitatem in conservanda vita & sanitate humana, habeat; res est omnibus fere nota, præclare & docte a*

Bo. R.

(u) Lib. 2. aph. 50. (v) de re med. l. I. c. I. (w) Lib. de diæta, de aeribus, aquis & locis. (x) in Medicina statica, (y) de consuetud. natura & efficacia &c. (z) Obs. Physic. med. L. 3. obs. 22. 24.

BOHNIO (a) PECHLINO (b) & Excell. Dn. BERGERO (c) jam demonstrata; e contra noxius & vitiosus quam insigne quoque damnum adferre possit, præclare non solum LANCISIVS (d) demonstravit; sed hic Marburgi ante aliquot annos, in decrepito conjugum, brumali tempore, carbones candentes faginos, cerevisia cocturæ jam adhibitos somni tempore cubiculo suo imponentium pari, quorum exhalationibus sulphureis uxor plane suffocata, maritus suffocationi vero proximus ægerrime ab ea restitui potuit, observavimus.

Quoad victimum ab esculentis insuetis, crudis vel immaturis &c. corruptis vel insuetis potulentis, præsertim bellorum & famis tempore plane abstinendum esse judico. Nam quæ notabilia ex hac causa in R. P. damna redundare possint, brevitatis causa ad expertum provoco COBERVM (e), Quæ omnia ut rite exequantur, multum quidem laboris Medicō, sed R. P. maximam utilitatem adferre possunt. Salus enim civium, salus R. P.

§. XVII.

Nunc ut de *Usu Medicinæ* circa præservandos, in R. P. morbos aliquid dicam, occurrunt (i) morbi endemii; ex peculiari aeris, aquæ reliquorumque potulentorum, victimi corporum quoque ipsorum, aliarumque causarum constitutione, loco alicui familiares, per tot annorum decursum & Majorum in posteros translatione habituales & hereditarii facti, ægerrime vero, ob causas eorum nimis radicatas, vel plane non auferendi. Sic notus mihi Hassiæ Tractus, cuius incola utriusque sexus, a juvenilibus ad seniles annos, motibus &

mole-

(a) Circ. anatom. physiolog. progymnasm. 4. & 5. (b) de aeris & alimenti defectu &c. (c) da natura human. c 4. (d) de Naturis & adventitiis coeli Rom. qualitat. it. de noxiis paludum effluviis, de peste Bovilla. (e) Observat. & curation. castrens, var. loc.

molestiis hæmorrhoidum, ex habitu plethorico, cerevisiaque nimis lupulata endemice fere afficiuntur. Nota mihi haud incelebris Urbs, Hassia nostræ vicina, ubi partim e vitriolica aquarum constitutione, partim majorum hæreditate, in infantibus Rachitis, in juvenibus vero *Phthisis* tam frequens est, tantaque sævitia uterque morbus, plerumque ibi grassatur, quam vix in Anglia id quod spinæ ventosæ non simplifices; sed du vel triplices in uno subjecto sæpe ibi occurrentes, hæmorrhagiæ largæ &c. satis testantur. De causa partus difficilis endemica in mulieribus Arelatensis vid. doctiss. VAL. LERIOL (f). Occurrunt (2) morbi particulares, e luxurie, vita erroribus, aliisque causis pronati. Et (3) morbi epidemici ex aëris plerumque communi vitiosa, aut sæpe maligna constitutione, præsertim contagii alicujus dissemination pro-nati, ut febres tam intermitentes, quam continuæ, dysenteriæ &c. Ad conservandam itaque incolarum sanitatem non solum; sed & præservandos imo curandos morbos, juxta prædicta §. antec. rite & convenienter institutus sex rer. n. n. usus, maxime quidem est necessarius. Ita tamen ut Medicis in eo adornando uno oculo ad prædicta, præsertim consueta, altero vero ad necessitatem præprimis bellorum vel famis publicæ aut imminentium vel præsentium morborum epidemiorum tempore respiciat. Nam dura, funestis istis temporibus, necessitas, victum rerum concoctu difficillimarum, vel plane insuetarum, felum nimirum, canum, equorum, aut vaccarum et suum &c. fame & tabo in se jam consumtorum, vel penitus jam emortuorum, putrescentium, sæpiissime imperat: quem benigniori tempore, perversissimus etiam appetitus, in totum respuit. Quam insigne etenim, ex prædictorum esu, damnum, partim ob horrorem, quem non obstante necessitate edentibus clam incutiunt; partim ob putridam

D

talium

f) Obs. med. Lib. 5, obs. 2.

talium corporum resolutionem, similem in corpore producentium, facile excitari possit; de illis hac vice brevitatis causa non medice, sed historice agam, & solum ad *Historias obsidionum Rupellensis, Haerlemensis, Lugdunensis in Batav. ut & ad doctiss. FORESTVM* (g), ceu, de luctuosis istis rebus, expertum provocabo.

§. XVIII.

Quoad sanitatem itaque incolarum, non solum sartam conservandam; (h) sed & quoad morbos aut præservandos aut curandos omnium præallegatorum sex rer. n. n. usus ad consuetudinem quidem, pro posse: tempore vero morborum epidemicorum imminentium vel præsentium ad arctiores, morbo cuivis convenientes limites, redigendus. Ante omnia aëris vitia, aliaque contagii receptacula, quantum possibile fugiantur & emendentur. Evitetur quoque in utroque casu, ne hortorum, ædium, paludum, piscinarum &c. recrumenta, animalia mortua, vestes, linteæ detrita contagioque sapient inquinata, stramina, usui ægrotantium, vel morbis contagiosis mortuorum adhibita, in vias publicas, puteos aquas præterfluentes, rejiciantur. Utpote quæ vel ad foetorem, putredinem solum disposita, vel contagium actu in se reconcentia, insigne damnum, contagii & morborum contagiorum dissemination inferre possunt. Ob quam quoque causam, pro posse vitandi sunt, sanorum præsertim timidorum cum ægrotis, in uno lecto, conlaui, &c. decubitus, contubernium, vel reliquorum utensilium usus promiscuus. Nam contagiosorum morborum præservatio, modo prædicto, necessariisque remediis sub divina benedictione optime fieri potest, & eo magis necessaria est, quo certius a levi eorum contagio [vel unica contagii causa relicta & neglecta, pernici-

(g) Observat. & curation &c. variis præfertim in libris de febribus malignis, pestilent. &c. (h) Wolff. Polit. §. 381.

niciotissimus morbus, per totam Provinciam, Urbem &c. cum insigni incolarum strage se diffundere potest. Sane quod in nonnullis locis, febris ista catarrhalis maligna (*s. XIII.*) ha-
ctenus quotannis recruduerit, nullam aliam agnoscit causam, quam incolarum negligentiam in eradicando contagio relicto; de miranda diuque sele occultante hujus energia, brevitatis causa inter multa, ad doctissimam B. E T M V L L E R I (*g*) *Ex-
cellentiss. Dn. GERIKII* (*h*) pereruditam Diss. provoco. E contra quam necessaria & quam salutaris R. P. matura ta-
lium causarum occasionalium, ipsiusque contagii emendatio & eversio sit, HIPPOCRATES (*i*) non solum in avertenda a tota Gracia peste; sed & LANCISIVS (*k*) in avertendis morbis contagiosis, in emendanda nativa Romæ insalubritate præclare monstrarunt. Omnis itaque opera & solertia a Medico quoad utrumque scopum, non solum adhibenda; sed & ab incolis debita obedientia. Medico, in rectam salutari, præstanta, ne ejus labor reddatur frustraneus. Utpote qui in morbis endemiis, hæreditariis, vel contagiosis sæpe sponte sua frustraneus est, ob causas eorum, corpori ejusque humo-
ribus nimis implexas aut graves.

§. XIX.

Usum omnium maximum Medicus R. P. præstat circum-
specta ad quodvis morborum genus, in specie directa cura-
tione. Morbi enim §. antec. adducti, non solum, sed & tot, pro ætatis, sexus, dispositionis corporeæ, aut aliarum circum-
stantiarum diversitate, dantur species unius morbi adeo di-
versæ, tamque multifariæ morborum fiunt mutationes: ut
quoad prius, vix aut nunquam, unum morbum in diversis
ægris, iisdem circumstantiis ac symptomatibus stipatum, de-

D 2

pre-

(*b*) Exhibens parva magnorum morborum seminia. *i)* de Conta-
giis. (*k*) de nativa & adventitia coeli Romani qualitate. (*l*) de
noxiis paludum effluviis.

prehendes; s^epe unus morbus cum alio complicatur, vel di-
uturnitate temporis, in corpore magis radicatus, in habitua-
lem vertitur. Quoad posterius multi sunt morborum im-
mutationes & transpositiones, ut translata materia morbifi-
ca, ex una in aliam corporis partem, morbus prior longe a
liam s^epeque pejorem acquirat faciem, e. gr. ex retroces-
sione erysipelatis, scabiei vel febris miliaris ad interiora capi-
tis, viscera &c. facile eveniunt periculosa^e viscerum inflam-
mationes, affectus comatosi, apoplectici, visus & auditus vi-
tia &c. seminio vero quodam morbo; vel a parentibus in-
gnatos; vel ab uno agro, in aliud translato, morbi hæredi-
tarii vel contagiosi eveniunt. E quorum omnium labyrin-
this, ut convenienti & circumspecta Medendi Methodo se
extricet, a Medico omnis impendenda opera; quamuis vet-
sissimo, s^epe valde difficile, imo plane impossibile sit. Præ-
sertim quia simul (1) varii morbi, (e quibus nec phthisis,
crysipelas & podagram penitus excludo) priorem suum habi-
tum mutant, & non solum hæreditarii, sed & contagiosi fi-
unt. (2) Multi morbi, clandestine malignitatem suam exe-
runt; de quibus hac vice provoco ad lentas & occultas in-
teriorum sphacelationes, nullo manifesto eorum indicio in
exterioribus occurrente ad deleterios animalium etiam ho-
minum iratorum vel rabidorum morsus, latitantemque eo-
rum virulentiam per multos annos, antequam in actum erum-
pat &c. (3) Quoniam morbi s^epe adeo contumaces & rebel-
les sunt; ut omnem operam, etiam peritissimum Medicorum
eludant. Sed omnibus prædictis non obstantibus, Me-
dicus officio & conscientiæ suæ, pro posse exacta morborum
disquisitione, dijudicatione, debito cuivis morborum generi,
convenienti non solum vitæ regimine; sed & circumspecta
Medendi Methodo, satisfaciat.

§. XX.

§. XX.

Usum Medicus R. P. iterum præstabit Medicina Forensi, quæ res complectitur tam nat: quam p. n. dubias, quærum disquisitio & dijudicatio uti e principiis physico medicis dependet, a Medico quoque eorum gnaro, omnium optime peragitur. E quibus præcipuum fere quidem est disquisitio vulnerum, simul tamen necessitatis ratione valde controversa. Nonnullis præclarissimorum JCtorum autumantibus, vulnerum disquisitionem lethalium, vulneratis brevi post læsiones acceptas pereuntibus esse superfluam. Sed pace tantorum Virorum, inspectionem vulneratorum, morte subita nea non obstante, maxime tamen necessariam esse has ob causas assevero: quoniam (i) sæpiissime sub ipsis rixis, verberum vel vulnerum leviorum inflictionibus, apoplexiæ catarrhi suffocativi e causis plane alienis, disruptiones, aneurismatum, varicum grandiorum, interne & ante acceptum vulnus, per tempus jani latitantum; etiam sine his, solæ grandiorum vasorum sanguineorum, aut abscessuum interiorum, subitanæ disruptiones, vasorum cordis majorum subitanæ obturations a polypis inhærentibus evenire possunt; ubi priores cum insigni sanguinis vel humorum profusione, ad interiora, plerumque, causam tam subitanæ mortis primariam, conjuncta suppeditant, exempla vid. apud LANCISIVM (m) & BONETVM (n) &c. istos quidem excipio casus, ubi vel caput a corpore solum plane detruncatum vel totum corpus in frusta discinditur. Concedo quoque in casibus istis ubi cerebrum cum majoribus & copiosioribus suis vasibus discinditur, aut dilaceratur, vel in vulneribus colli majoribus, cum discussione asperæ arteriæ, venarum jugularium, arteriarum carotidum, vel in uno vel utroque colli latere; vel in vulneribus & læsionibus majoribus vertebrarum colli, cum

D 3

distor-

(m) de subitanis mortibus observat, (n) Anatom. Pract. variis locis,

distorsione aut dilaceratione medullæ spinalis plenaria, ad minimum notabiliori, conjunctis. Sola n harum partium lœsorum inspectionem sufficere: sed in omnibus aliis casibus, prædictam corporis totius dissectionem judico necessariam. Et quidem (3) quia exacte prius, anne? & in quantum rixæ, vulnera, verbera leviora &c. aliquid ad lethalitatem attulerint, disquirendum. Præprimis quia (4) in re tam gravi, conscientiosa, sæpiissime quoque dubia, penitior vulneris disquisitio & dijudicatio ad vitandos omnes errores, eo magis necessaria, quo sanctius vulgatum istud JCtorum observandum: *in re dubia præstare, ut nocens absolvatur, quam innocens condemnetur.*

§. XXI.

Totius autem corporis,, i.e. abdominis, thoracis & capitis (etiam in vulneribus artuum grandioribus cum lœsione vasorum sanguineorum, vel nervorum majorum conjunctis) dissectionem, hanc ob causam necessariam existimo, quo eo certior & clarior dijudicatio, anne, & in quantum bona vel mala corporis interioris constitutio ad simplicem, vel accidentalem, aliquid contulerit, lethalitatem, fieri possit? Per Medicos præcipue peritos circumspectos, & ab omni præjudicio alienos, talem dissectionem, primario instituendam, his vero ad labores sublevandos & judicium medicum magis confirmandum. Chirurgos circumspectos, in Anatomia fundatos in Chirurgia vero peritos, adjungendos; in reliquis vero casibus e solis fundamentis Medicorum dijudicandis, præsentiam Chirurgorum, (nisi e superfluo, & ut testes adhibendi necessariam non esse judico. In *Medicina Forensi* enim, non sola occurunt vulnera, licet hæc plerumque diversissimæ sint indolis, planeque & valde diversis circumstantiis conjuncta, lethalitatem nunc simplicem, nunc accidentalem, nunc quoad utrumque dubiam reddeantia. Sed oc-

cor.

currunt (2) casus partus, vivi vel mortui editi, vitalis, legitimi &c. vitia sexus, matrimonii, graviditatis veræ, fictæ & occultatæ, monstra &c. (3) occurunt morbi tot veri vel ficti, epilepsia, deliria, convulsiones, passiones hystericae, melancholiae, in fraudulentis medicantibus æque, ac in captivis, torturæque expositis, tot laqueo; vel aqua; vel alio modo suffocati; tot morsus canis, aliorum animalium, etiam hominum iratorum vel rabidorum, (4) philtra, intoxicationes, beneficia hodierna. Quoad hæc ultima præsertim decantati, istius veneni, *le poudre de succession*, & aliorum istius farinæ, funestos enim effectus, detestandæ adeo technæ hujus vel illius gentes, ad tantum hodie effectæ sunt fastigium; ut ad deleterios horum detergendos effectus, nulla mentis acies, eo usque pertingere potuerit; vulgarium vero mineralium, corrosivorum effectus, nullius fere momenti sint. Quam funestæ vero energiæ virus animalium rabiosorum vel iratorum sit, & quam diu etiam, antequam suam exerat virulentiam, latere possit, brevitatis causa provoco ad PETR. SAL. DIVERS. (p), STALP. *an der Wiel* (q), SALMUTH (r), FRACASTOR. (s) VALLERIOLAM (t) &c. Omnia autem ad Medicinam Forensem spectantia prædicta, Medicus exacte & juxta saniora Medicinæ, Anatomiæ & Chirurgiæ fundamenta ac conscientiæ suæ normam, præsertim ratione vulnerum ad dictum BOHNIS (u) MEIBOMII (v) WELSCHII Excell. D. GERIKE (x) circumspecte examinet, minimam circumstantiam non omittat, & sententiam suam sincere dicat, ad nullius persuasiones, promissiones præmiorem vel minas, potius

(p) de Affect. particular. c. 19. (q) obs. rarer. cent. I. obs. 100. ejusque. (r) Obs. med. cent. I. obs. 96. (s) de morbo incantationis L. 2. c. 10. (t) Obs. med. L. I. obs. 3. (u) de renunc. vulner. lethal. it. de officio Medici Forens. p. 2. c. 2. (v) Vulner. lethal. rationale judic. (x) Diss. de renunciatione vulnerum.

potius ad sinceras & pias exhortationes doctiss. SEBITZER
(y) de Supremi bonorum Remuneratoris ac Vindicis malo-
rum severi præsentia & omnis scientia) probe attendat; alios
quoque peritiores, in consilium & auxilium necessitatis casu
adhibeat: aut sincerum WELSCHII judicium sequatur, ma-
numque de tabula trahat.

§. XXII.

Ordinis ratio nunc urget, ut ad *partes Medicinæ se-
cundarias*, usu tamen æque necessarias transeam, ubi præmi-
net *Pharmacia s. Ars elaborandi remedia salutaria*, in quem si-
nem pernecessaria sunt *Pharmacopolia* (z) omnibus tam simpli-
cibus, quam compositis, necessariis, debitque elaboratis me-
dicamentis, instructa. Ad omnia hæc exæte adornanda, præ-
ter *Magistratus auctoritatem*, consensum & curam pro Sal.
Publ. præcipue (1) requiritur *Medici* in pharmaceuticis vigi-
lantia, peritia & prudentia; tam in adornando *Pharmacopo-
lio*, quam jam adornatum in optima integritate conservan-
dum, s. ut omnia simplicia æque materialia, ac præparata
composita, energetica & non effoeta in tempore comparen-
tur, elaborentur, debito vero honestoque pretio distribuan-
tur, utpote quibus omnibus, omnes *Pharmacopæorum* erro-
res, & abusus evitari possunt. Requiruntur (2) *Pharmacopæi* cum ministris eorum, ut fint viri in rebus pharmaceuti-
co-chymicis probe fundati & versati, honesti, pii, conscienc-
tiosi, prudentes, circumspecti, omnibus necessariis studiis &
requisitis, tam ad acquirenda quam elaboranda remedia ne-
cessaria, instructi; non connivendo vel superfunctione, sed
exæte, per omnes *Pharmaciæ*, Chymique partes, examina-
ti, jureque jurando ad officium suum eo sanctius præstan-
dum, obstricti. Præter hæc (3) officii *Medici* quoque, præ-

ter

(y) in *Prodrom. Examln. vuln. P. 3, th. 4. & 5.* (z) Wolff, *Polit.* §. 380.

ter Magistratus curam, necessaria pars est; Pharmacopæus institutus non solum, sed & ejus ministri, ut crebro suorum officiorum admoneantur, omnia præparata, ut & Medicorum præscripta specialia, exacte & circumspecte, non quid pro quo, non effoeta pro efficacibus substituendo, manu animaque prompto elaborentur, distribuantur, omnesque errores & damna R. P. evitentur, quæ alias e paupertate, negligentia aut Pharmacopæi malitia facile evenire possunt. (4) Pharmacopæis eorumque ministris crebro serioque inculandum, ne alia præter Medicorum legitimorum præscripta, præsertim ad interna directa (externa vero Chirurgorum cum circumspectione) elaborent ac distribuant, erroribus in illis ultimis plerumque occurrentibus prius emendatis; nulla vero (5) remedia violentiora, præsertim vomitoria & purgantia fortiora, emmenagoga, opiate, corrosiva, venena &c. defiderantibus, sine Medici vel superiorum præscitu, tribuant; potius in casu suspecto tales nequitias mature indicent. (6) Pharmacopæis, officii & conscientiæ causa quoque competit, errores ipsorum Medicorum, vel Medico erranti vel necessitate urgente, Superioribus, ubique modeste tamen indicare. eorumque emendationem efflagitare mandante & suadente Constitutione nostra Hassiacæ (x). Nam Medici non solum ut homines, sed ut Medici præsertim in rebus medico-pharmaceutico - chymicis, non fatis periti, errare possunt. (7) Nulla Pharmacopæis Praxis Medica competit, nec concedenda; e contra vero Medicis, nulla elaboratio aut dispensatio medicamentorum, præter vera secreta (vana, ficta & vulgaria omnino hic sunt excipienda) concedenda est; præsertim cum tot egregia Statuta & Decreta publica, Pharmacopæis veris tale attribuant beneficium, Medicis vero non nisi valde limi-

E

tatum

(x) art. 2. p. 46. Zittmann in Med. Forens. cent. 5. cas. 9. 33. & 100. cum annexis Lipsiensum Responsis.

tatum concedant; inter quæ hac vice laudanda sapientia a Serenissimo MAURITIO, Hassiae Landgravio &c. &c. gloriissimæ memorie Principe, adornatam vernacule editam **Constit. med. Hassiac.** (y) AMMANNI **Med. critic.** (z) & annexum *Responsum Facult. Med. Vitembergens.* a p. 183 294. incl. ZITTMANNI **Med. Forens.** (a) produco. Multo minus (8) mercatoribus, Chirurgis, circumfaraneis mulierculis, judæis &c. ulla remediorum tam simpliorum quam compositorum præparatio aut distributio est concedenda, præprimis quia ejusmodi homines, rerum medico-pharmaceuticarum ignari, aut illicito suo lucro magis, quam ægrorum commodo indulgent; ut non, eos remedia magis adulterata vel effoeta, quam vera & efficacia, obtrudere, dicam. Consentientem habeo prælaudatam **Constit. Medic. Hassiac.** (b) ZITTMANNI (c) **Med. Forens.** (9) Neceſſe ut Pharmacopolia a Medicis privatim creberrime, quotannis vero ad minimum, semel, Magistratus jussu & præsentia, ex improviso tamen visitentur. Non intimata enim talis visitatio, Pharmacopœo, officio & conscientia suæ satisfaciens, longe gratior, quam 4. 6. vel 8. septimanas ante, intimata visitatio, erit; utpote quæ, ad emendandos solum pharmacopœæ errores & defectus supplendos inservit, quibus tamen rite instructum pharmacopolium nunquam laborare debet. (10) Quo Pharmacopœus, eo magis publico præesse, negotiis & laboribus suis pharmaceuticis incumbere possit, aliis officiis publicis, vel rebus aliis onerosis non est gravandus, ne officium in proprium ejus damnum & interitum cedat; potius immunitates, a Supremis Magistribus clementissime concessæ, ab inferioribus, illæſe sunt servandæ. (11) Multo minus a Medicis, præter necessitatem

pu-

(z) cap. 4. p. 13. cap. 10. p. 24. (a) cas. 25. (b) Cent. I. cas. 22. eum annexo Responso Facult. Med. Lipf. n. 2. & 4. cent. 2. cas. 59. 76. 77. (c) cap. 4. & 10. (d) cent. I. casus 18. 19. &c.

publicique commodum pharmacopolium multis officinalibus superfluis est onerandum, potius tot saluberrima candidi Lv-dovici monita sunt observanda (d) Remedia vero officinalia necessaria, uti Medici circumspecti & experti, scientiæ, conscientiæ ac judicio necessario sunt committendæ, sic operam det, quo omnia debita & ad morborum circumstantias, circumspectione specialiter directa, præscribantur. Omnibus prædictis, aliisque necessariis rite observatis, *insignis usus infinitaque commoda &c. non observatis vero & ex omnium prædictorum abusu, infinita mala, damna in R. P. redundabunt.*

§. XXIV.

Ad alteram Medicinæ partem secundariam, *Chirurgiam* huicque connexam *Artem obstetriciam*, nunc transeo. Usu quoque in R. P. adeo necessarias, & adeo ante cum Medicis officio connexas Artes, ut sine his, Medicus suo officio vel plane non, vel non exakte fungi possit, imo ille meo iudicio Medicus, aliis longe præferendus, qui eadem solertia Chirurgum peritum, quam circumspectum se necessitatis casu exhibet. Nam non semper occurrunt facturæ, luxationes, vulnera, ulcera, tumores benigni; sed sæpe casus complicati difficiles & periculosis symptomatibus stipati, nimirum fracturæ, vel cum notabili partium interiorum læsione, vel cum periculosa ad gangræ nam, sphacelumque jam vergente inflammatione, conjunctæ; vel ratione ætatis ægrotorum proiectioris, aut vitiosæ corporis constitutionis interioris, longe difficultioris curationis, quam in junioribus vel ægris laudabilis adhuc constitutionis. Ubi brevitatis causa de ulceribus sinuosis, cancrosis, malignis cum carie ossium conjunctis, de ipsis grævissimis, laboriosissimis *Chirurgiæ* ac *Embryulciæ*, aut *Embryotomiæ*, *Lithotomiæ*, *amputationis* partium sphacelatarum, trepanationis operationibus &c. nihil dicam. Ve-

E 2

rum

(d) in Pharmacia moderno seculo accommodanda,

rum & firmum, omnia hæc, sine auxilio & officio Medici in Anatomicis præprimis periti a solo Chirурgo, nullo modo peragenda esse, reddunt. Verum quoque est, *Chirurgiam esse Artem a priscis temporibus, maxima ex parte, præsertim in plurimis Germaniæ nostræ locis una cum Arte obstetricia, neglectam, de utrisque ad quotidianam, simul tamen lugendam provoco experientiam; si hac vice Virorum expertissimorum LANGII (e) FORESTI (f) & COBERI (g) testimonia non sufficient.* Officii itaque mei ratio exigit, ut de emendandis nævis hodiernis, utriusque Artis magis, quam de illis cum salute R. P. exercendis jam agam. Optandum quoque esset, ut ubique locorum *Magni istius CONDITORIS Constitut. Med. Hassiac. cap. 6. 7. & 9. &c. sapientissimis monitis, de ingeniorum delectu, de formatione, prælectionibus & demonstrationibus, hodie observaretur, sic utræque Artes, cum maximo R. P. commodo exerceri, multi vero summeque sape noxii errores ex abusu, ignorantia &c. pronati felicissime averti possent.*

§. XXV.

Pro quo scopo obtinendo 1) necesse, ut ad utramque Artem, selecta ingenia (h) præsertim personæ piæ, conscientiæ, modestæ, prudentes, ingenii acumine aliis bonis moribus, omnibus scitu necessariis, instructæ, nullæ ebrietati, temeritati, invidiæ, lasciviae debitæ, feligantur, & admittantur. 2) Necesse, ut non solum Obstetrics ex Anatomicis & Medico-chirurgicis, omnibus scitu necessariis fundamentis, probe instruantur; sed & 3) summæ utilitatis res esset, si per Viros Medicos idoneos, demonstrationes & lectiones in Anatomicis & Chirurgicis, non pro solis Medicinæ, sed & Chirurgiæ

tyro-

(e) Epistol. Med. I. 1. ep. 1. 5. &c. (f) Observ. & curation. medicin. & chir. doctissimum opus, præsertim ad schol. observ. 2. 1. 2. (g) Observat. castrens. Dec. I. obs. 3. ejusque schol. (b) Wolff. Pol. §. 293.

tyronibus, imo pro Chirurgis & obstetricibus; pro re nata, veteranis, crebro instituerentur, omnique industria prosequerentur. Quo Chirurgi non solum pro necessitate suffici- entem, ipsisque scitu quidem necessariam, plerumque tamen ignotam C. H. notitiam, sed præprimis ossium, tendinum, li- gamentorum, vasorum, nervorum, partium musculosarum, gestationi & exclusioni fœtus dicatarum, quoad structuram, situm, usum & connexionem &c. exactam acquirant notiti- am. (4) Si examina non solum solemnia sed & privata ten- tamina, non superfuntorie, sed omni diligentia per omnes Chirurgiæ Artisque Obstetriciæ partes, præcipuosque in utris- que occurrentes affectus, una cum necessiorum instrumen- torum, encheirisum explicatione, eo dirigantur; quo ubi- que necessariam notitiam theoreticam, imo in rebus practi- cis, fundamenta necessaria acquirant. Nam quot fractura- rum, luxationum, ulcerum, vulnerum, tumorum occurunt species, Chirurgi quas, quoad signa diagnostica multo minus quoad prognostica, rite inter se dijudicare, multo minus cu- rare possunt? (5) Si ad morem laudandum nonnullorum Ger- maniæ locorum, Xenodochia publica non (i) solum pro ægro- rum commodis, omnibus necessariis, præprimis etiam hor- ti exstruerentur; sed etiam omnes obvenientes Chirur- gicæ operationes, in vivis ægrotantibus sub directorio me- dico, in Chirurgorum eorumque tyronum præsentia, rite, in demortuis vero ægrotantibus, penitior partium affectarum disquisitio, una cum reliqui corporis sectione & demonstrati- one anatomica instituatur. (6) Si peracto examine Chirur- gi præsertim juramento non vulgari, sed specialiter ad hunc scopum directo, magisque stringente, ad officium suum eo exactius præstandum, obligentur; a Praxi vero Medica 7) vi juramenti specialius eo magis directi, abarceantur. A Chi- rurgis enim hodiernis, insignis plerumque lapsus in eo com-

E 3

mit-

(i) Wolf, Pol. §, 380. p. 357.

mittitur; quod licet in genere juramento præstito, Praxi Medicæ renunciaverint, illi tamen ex post, se se immisceant. De quibus hac vice ad in antec. jam laudatum ZITTMANN. (h) reservatis aliis provoco. (8) E contra Praxis Chirurgica, Balneatoribus, aliisque Chirurgis spuriis, serio interdicenda. Omnis predictis, si a SUMMORUM MAGISTRATUUM clementia & munificentia pro necessitate prospectum fuerit, sub Divinis Auspiciis Medicorumque industria omnes hodiernæ Chirurgiæ errores & nævi, facile emendari, omnes vero abusus, damna e prioribus in R. P. redundantia, promte averti possunt; potius verus & multifarius usus, una cum infinitis rei medicæ incrementis, in R. P. redundabit.

§. XXVI.

Explanato jam usu Medicinæ in R. P. pro virium mearum tenuitate abusus, nunc quoque paucis, proponam. Abusus itaque qui omnes errores in Medicina præprimis Practica commissos, malaque inde in R. P. redundantia, complectitur; committitur primo: a Medicis ipsis, in omnibus Medicinæ partibus, in Medicina Forensi, veluti hominibus ad errores natura sua pronis, vel ex insufficienti, apud non nullos, fundamentorum aut requisitorum medicorum §. §. VIII. IX. XII. jam expositorum cognitione & notitia evenientes; præprimis ex negligentia veræ morborum diagnoseos & curationis, vel ex præcipitantia, pervicacia, invidia in casibus istis, ubi vel unus alteri substituitur Medicus, aut plures in confilium vocantur; aut ex stolida, in nefandam uromantiam, fiducia, uti mox latius demonstrabo. Secundo: cereberrimi committuntur abusus, in rebus medicis, ab ipsis ægris refractariis, aut de morborum gravitate nimis sollicitis ab eorum agnatibus aut adstantibus, præsertim a mulierculis ultra colum sapientibus. Utpote qui omnes sapissime Medicorum

(h) Med. Forens. cent. 4, cal. 28, 59, 84.

corum monitis & consiliis, aut salutari HIPPOCRATIS (*i*)
monito (neque vero Medicus modo sic comparare se debet ut
faciat, quod factō opus est, sed & æger & qui præsto sunt &
quæ foris incidunt,) non obtemperant, potius si non palam
clam & subdole invertunt, in casibus vero sinistri eventus
(per hoc non feci: non putassem &c.) a culpa se immunes
reddunt, aut illam in Medicum plane insontem, rejiciunt.
Tertio: abusum committunt & cum hoc sæpe damnum in-
ferunt, Obstetrices aut Chirurgi hodierni in Arte sua plane
rudes; sed, hoc non obstante, in internas morborum cura-
tiones, in gravidarum, parturientium aut puerarum pa-
themata, quamvis ad omnia ista plane inidonei, eorumque
curatio, in juramento præstito, ipsis interdicta sit sese immi-
scent; vel intempestive instituta V. Sne, febres præprimis acu-
tas, malignas turbant, pervertunt, medela vero non pro vo-
to succedente, aut morbo ad pejus inclinante, miserum æ-
grum derelinquent aut ad Medicum amandant.

§. XXVII.

Hicce non minorem abusum, quarto, Medicos istos
(nam de Empiricor. in seq. agam,) iterum committere, ægris
vero ac ipsi R. P. insigne damnum inferre posse, qui vana
spe, *erronea uromantia*, famæ, lucrique emolumentum, in
istis sibi acquirere allaborant casibus, ubi vel ægri, vel eorum
nuncii, omnes morborum circumstantias Medico consueto,
& in eas inquirenti, malitiose celant; vel plane, ac si omnes,
ex allato lotio, perspici possent, sibi imaginantur. Ab hac
maligno Medicorum insontium tentamine, sontium & erran-
tium vero lapsu itaque, omni possibili brevitate, ut me ex-
pediam, multorum Expertissimor. Medicorum (de quibus
hac vice BOHN. (*k*), LANG. (*l*), FORESTVM (*m*) profero
mo-

(*i*) Lib. I. aphorism. I. (*k*) de officio Med. clinic. & p. I. c. 8. p. 174. &
seq. (*l*) Epistol. med. L. I. ep. 2. & 11. L. 2. ep. 41. L. 3. ep. 6. & (*m*) ad
multa loca libror. trium de incerto & fallaci urinæ judicio.

monitis & consiliis fultus, palam & sincere dico: In omnibus & singulis morbis *Uro mantiam solitariam*, nullo modo pro unico & certo diagnostico, in nonnullis vero morbis, febribus nimirum jam ad excretiones & secretiones criticas vergentibus, in hydrope, ictero eam ceu adjumentum, summa tamen cum circumspectione, præsertim aut in præsentia ægri, instituta simul penitiori morbi disquisitione, aut a fidis allati lotii nunciis, accepto, vera & exacta morbi relatione tantummodo, & has ob causas admittendam esse: (1) quia aut plane nullum, aut incertum, insufficiens, sæpeque morbo plane contrarium indicium ex urina perspiciendum. 2) Indicium tale subinde est supposititum, dolosum, in Medicorum Iudibrium, damnum, directum in illis casibus, ubi aut urina aliorum hominum, etiam sanorum, aut animalium, ægotantum sæpe etiam fictorum, urinæ substituitur, aut variis rebus immixtis vel infusis, esu nimirum asparagorum, radicum circumæ, rhabarbari infusione, salium lixiviosorum, vel sanguinis animalium mactatorum admixtione, in urinam ictericæ, hydropici, (adhibita simul leni inspissatione) vel in urinam mictu cruento laborantis mutatur. (3) Tam ex fundamentis Medicinæ demonstrandum, quam multijuga experientia confirmatum, urinam non in quovis morbo; non in quovis ægro; nec quovis morbi tempore, ullum verum exhibere indicium, aut de materia morbifica aliquid educere posse. Sed putatum tale signum, aut talis excretio, vel pro diversa morborum aut ægrorum constitutione, vel causarum externalium interventu, mire immutari potest, aut nulla est; videlicet in hæmorrhagiis largis, in sputo aut vomitu cruento, cephalalgia, febrium initio, melancholia, morbis rheumaticis &c. (4) In istis morbis, ubi aliquid educere aut indicare potest; nimirum in febribus istis erysipelaceis, catarrhalibus malignis, in morbis ictericis, hydropicis &c. nul-

lo

lo modo urinæ soli fidendum. In prædictis enim febribus plerumque urina tenuis, citrina & sanorum simillima est; usque ad & circa statum, & post factam materię morbificę secretionem; ante illud tempus vero nil minus quam ullum certum indicium tam infidiofi morbi præbet; ceu supra §. XIII. dictis, & adducto funesto exemplo, jam indicaci; nec in morbis hydropicorum, præsertim in hydrocephalo, hydrope pectoris, præprimis in horum initiis (de quibus ad sincerum Medicorum Uratslaviensium judicium provoco); nec in ictero soli urinæ fidendum esse; partim supræ allegatis additamentis, & jam allegata Uratslaviensium ratione demonstravi; partim cujusdam probabo exemplo, qui iracundiax vehementi, simui tamen tacitæ deditus, plerumque sub ea urinam quidem summe iictericam cum siti faucium & alvi siccitate, somni & appetitus defectu quidem, nullo tamen vero ictero, per habitum externum sese diffundente, emittit.

§. XXVIII.

De prædictis, me judice, sponte sua eluet, quam male Medicus suæ existimationi, officio & conscientiæ satisficiat, si neglecta vera & perfecta morborum diagnosi, famæ præcipue, lucrique spe, soli urinarum judicio, plus quam ante dictum, fidat, de morbo aliquid statuat, aut contra eum remedium præscribat; præprimis si fuerit juramento ad melius faciendum obstrictus. E contra quam bene Medicus suæ existimationi & conscientiæ prospiciat, qui spredo omni emolumento, tales scopulos, & ex prædictæ uromantiax abusu, errores pronatas, R. P. damnna evitet, ac cum LANGOLIO celeberrimi quondam Coloniensium Medico, erecto animo, teste FORESTO (n) dicat: se Medicum esse, qui curaret ægros, non autem uromantem, qui ex urinis

F

men-

(n) de incerto & fallaci urinarum judicio L. 2, cap. 6.

mendacio proferret. Quibus laudandis vestigiis me quoque cum DEO & die satisfacturum spero. Præcipue cum inter alia, paternis istis monitis, saepius quidem hactenus laudatae, nunquam autem satis laudandæ Constitut. Med. Hasso-Cassel-lan. (o) *ad id me obstrictum sentiam; ut brevitatis causa de seriis LANGII dehortationibus, ne erroribus hisce, Medicus suæ existimationi & conscientiæ labem imprimat, nihil dicam.*

§. XVIX.

Quinto, R. P. daminum Chymistæ suorum dictorum secretorum adhibitione inferunt; quos conatus & labores quidem nec turbare, nec ipsis invidere volo. Quia autem remedia chymica magna prudentia & circumspectione opus habent, Pharmacopæi quoque quamvis sint in Chymia edicti, periti, examinati & jurati, multo majori apparatu remediorum efficacissimorum, usque securorum, probatorum instructi, ad Praxin tamen non admittuntur. Necessitatis res erit, in hac Chymistarum, necessariis supra a §. IX. ad XV. adductis Medicorum requisitis, destitutorum, remedia inquirere; quia præprimis plerumque reponunt, se nulla opus habere C. H. notitia, remedia sua, hac non obstante, efficacia esse. Sed utrumque erroneous. Nam quoad prius, notitia rerum medicarum præcipue corporis sani & morbo-si, adeo Medico vero necessaria, ut sine sufficienti talium cognitione, prudentique applicatione, nullo modo se bonum Medicum præstare possit. Præprimis cum hæc scientia institutionis Medicorum divinæ, vera & unica causa sit. Sapientissimus etenim & fragilitatis humanæ probe conscius, imo præscius CONDITOR, Medicos benignissime hominibus, qui eorum sanitatem non solum per conveniens vitæ regimen,
far-

(o) cap. XI. de Statut. Medic, artic. 6.

sartam servarent; sed & morbis fractam, in integrum restituerent, dedit. Quæ utraque sine sufficienti constitutionis corporeæ cognitione, nullo modo fieri, multo minus institutionis istius finis, sanitatis nempe conservatio aut restauratio obtineri possunt. Prædicta hæc horologii diffractioni exemplo, utpote quod non a quovis artifice, sed a solo Automatorio perito, qui exactam horologii, ejusque partium, ratione structuræ, dispositionis, connexionis, ususque habet notitiam, in integrum restitui potest, explanabo. Multo magis exacta talis notitia in Medico necessaria præsupponendæ, & ab eo requirenda, ne C. H. ceu machina omnium machinarum artificiosissima, & omnibus artificialibus, tam ratione **CONDITORIS** sui, quam artificiosissimæ suæ structuræ, omne ingenii acumen superantis, *longe, longe præferenda*, deterioris & inferioris, sit, conditionis,

§. XXX.

Quoad posterius decantatæ horum secretorum fictorum energiæ, inter multa obstat; I. Quod nullæ dentur Panaceæ, s. talia remedia, quæ omnibus & singulis morborum & hominum generibus, quovis etiam tempore indistinctæ & optato cum successu adhiberi possint. Existentia itaque talis universalis una cum remedio ipso prius, antequam ejus exhibitio & in omnibus quidem morbis ac ægris secure suscipi potest, demonstranda. (2) Quod remedia etiam selectissima, certam determinatam solum agendi potentiam habeant, & hæc non solum a multifaria differente constitutione interiori, dependet, & a SUMMO rerum **CONDITORE** sapientissime determinata & restricta est (uti ætate venerandus, meritis vero & scriptis *Præclariss. HOFFMANN* (p) differit; sed & pro diversissima morborum, ægrotorum constitutione, &

F 2

pro

(p) Oratione de officio boni Theologi ex idea boni Medici p. 10.

pro diversissimis in utrisque occurrentibus circumstantiis magis adhuc immutatur, magisque determinatur: Ut (3) verum sit, certumque, id quod multijuga, docuit experientia: remedia nimirum, nonsolum ratione suæ activitatis, sed & receptivitatis in C. H. agere, permaneat. Pro varia enim morborum constitutione & C. H. dispositione, aliarumque causarum interventu, energia ista magis adhuc immutatur, ad aliud effectum dirigitur aut plane frustratur; qua ex causa, remedium diaphoreticum, diureticum, laxans &c. pro prædictarum causarum varietate vel nullum, vel a consueta sua energia alienum effectum edit. (4) Quamuis remedia e metallis & mineralibus desumpta præprimis antimonialia, mercuralia &c. ob fortiorem & constantiorem eorum energiam, maximopere laudem, tamen hoc quoque de iis verum & certum, quod illa, antimonialia nempe ab adhærentibus multis noxiis & arsenicalibus recrementis, non solum prius probe repurganda; sed & (5) ab illis repurgata, remedia valde secreta nec tam facile obvia sint. De quibus hac vice solum provoco, ad decantatum istud sulphur antimonii fixatum felicissimi quondam Brunsuicensium Medici Conerdingii, quo aliisque suis secretioribus, multa præstitit miranda, quæ haec nemo, multo minus sulphur istud cicurandi modum, imitari potuit (6) Quia Medici officium est cito, tuto & jucunde curare. Medico itaque incumbit, ut exactam morborum & ægrotantium, ratione diversissimæ suæ constitutions, aliarumque circumstantiarum valde quidem variantem, summe tamen necessariam notitiam, sibi ante omnia acquirat, omnia hæc observata probe perpendat, dijudicet, & ex his demum eruta secura medendi methodo, ægrum suum 1) cito ad salutem, non vero ad lethum juvet. Et hoc quidem (2) tuto, non per remedia universalia ficta, vel per violenta, insecura; sed per remedia secura ad morbi circum-

stan

stantias caute & in specie directa ac prudenter adaptata; ne experimenta per aliorum mortes faciat. (3) *Jucunde h. e. per remedia talia, quæ ægro usu seculo jucunda & grata; ut potente quibus omnibus sulphur istud antimonii crudum, nullo modo adæquatum, potius & præsertim in ægris tenerioribus, hystericis, phthisicis, sanguinis excretionibus nimis aut obstructione viscerum laborantibus adhuc inhærente & fibras viscera & vasa stimulante sua virulentia, hoc magis irritabit, obstrukciones magis augebit & damna gravissima certo inferet.*

§. XXXI.

Sexto, omnium maxima damna, abusu Medicinæ R. P. inferunt circumforanei, agyrtæ, carnifices, judæi etiam bulleti, utpote omnes (ut cum sincero LANGIO (q) & COBERO (r) loquar) non ad curandos, sed enecandos homines apti, omnibus Medico necessariis subsidiis & requisitis a §. IX. ad XV. prædictis nonsolum, sed & conscientia destituti, non erubescunt, fraudulentis suis technis, præsertim ex uromantia petitis, variis & fictis suis persuasionibus, imo saepè impiis suis factis non extimescunt, crumenis & bonis ægrotantium, incolarum, sed eorum etiam corporibus, vitis insidiari, modo plane illico, saepè adeo detestando, ut, me nullum committere errorem, certus sim, si cum Medico isto Anglo, qui præclare istius Jenensium Æsculapii B. WEDELII (s) aureum in linguam suam patriam transtulit Tractatum, omnes nimirum pestes, qui unquam evenere in Anglia, non perdidisse tot homines, quot perdunt circumforanei & empirici, idem sed non sine insigni animi moerore de clarissima nostra

(q) epist. med. L. 1. ep. 1. L. 3. ep. 6. (r) Observat. castrrens. Dec. I. Obs. I. (s) de Facultatibus medicamentor. an. 1696. edit. cui istius Angeli præfixa,

stra Germania asseverem. Inter maxime detestandos istos abusus, merito quoque referendi sunt errores, tam eorum qui officio & conscientia sua abutuntur, & vel circumforaneos, infensissimos istos Christianorum hostes, judæos, in Doctores bullatos promovent, vel testimonia eruditionis & peritiæ medicæ suppeditant; qui libros medico-practicos vernaculae scribunt & in lucem emittunt; quam incolarum Medicos veros non pro merito; sed pro arbitrio, saepaque pro iniquissima animorum inclinatione, æstimantium, propria sua imprudentia aut malitia tales nequitias, partim inquis suis commendationibus, partim falsis persuasionibus, servitiis & auxiliis, in proprium saepè suum damnum vergentibus, farent ac promovent. Quam ab causam, ut tot contra tanta R.P. detrimenta, cum laude adornatæ constitutiones (inter quas iterum toties *Constitut. Hassiac. nostra Med.* (t) allegata præminet,) exakte obseruentur, omnibusque agyrtis (u) nulla praxiu exercendi medicam daretur licentia; omnes vero illi, auxilia ad talia detrimenta dantes, monitis, minis aut poenis ab illis abarceantur, optandum esset.

(t) cap. I. p. 1. c. X. p. 24. c. XI. p. 25 - 27. (u) Wolff. Polit. §. 380. p. 355.



Med. f. m. 118, 27.